

Másúle: horská perla Íránu

Pro toho, kdo se do stále zelených, přímořských kopců blíží prachem cest přes íránskou plošinu pokrytou pouští, působí vesnice Másúle v náručí Talešských hor jako zázrak. Uprostřed až kýchovitě šťavnaté krajiny, plné deště, mlh a mraků, najde terasovitě uspořádaný shluk domků jako by ze stavebnice.

Jako před 1500 lety

Vesnici vystavěly generace rolníků, pastevců, dřevorubců a řemeslníků na jižním svahu v tak strmém údolí, že si jednotlivé domy vertikálně propojily. Střecha spodních staveb slouží jako dvorek, terasa, pracovní plocha a chodník těm, které leží nad ním. Jednotlivá patra dělí vesnici spojující schodiště, která nahradila dřívější žebříky. Místní architektura se nezměnila po pat-

náct set let. Odpovídá typu, jaký stavěli obyvatelé Sasánovské říše posledních perských šáhů před příchodem islámu. Mnohopatrové domy v sobě kombinují dřevo, kámen, jíl a nepálené cihly. Nejstarší pocházejí z íránského zlatého věku – ze 17. století. Díky důmyslnému uspořádání sloužily domy jako pevnosti.

Pohoří Taleš, kterým směrem k západu pokračuje nejvyšší íránské horstvo Alborz, díky nedostupnosti dodnes funguje jako spolehlivé refugium dávnověkosti. Každé údolí představuje útočiště, kde se zachovaly krajové prvky architektury, řemesel a zvyků.

FOTO: JIŘÍ SLADKÝ

Pohádková kulisa

První dojem z Másúle je strhující. Pohádková kulisa, která při pohledu z protějšího kopce zarostlého kapradím splývá do fototapety, se při detailním průzkumu nebývale rozvíjí. Může za to bohatá řezbářská výzdoba oken, dveří, rámců, okenic. I zábradlí teras a mřížoví v oknech je vyřezáno ze dřeva s originální dekorací. Celou vesnici sladili její stavitelé do dvou odstínů – tmavohnědé barvy dřeva a okru.

Másúle nelze projíždět auty, všechna musí zaparkovat dole pod vesnicí, a pohyb mezi uličkami a schodišti je pouze pro pěší, nošení nákladů zajišťují osli, muly či koně. Místy se ulička zúží na rozpažení paže, takže zvíře s nákladem projde, jen když pěší vstoupí do některého z krámků.

Izolovanost vesnice vedla k samozásobitelství. Chovatelé dobytka a pastevci, původní obyvatelé Másúle, proto prosluli jako zdatní řemeslníci. Výrobky z kozí a ovčí vlny, nábytek, nože a nůžky, sekery a lopaty dosud místní lidé vyrábějí a nabízejí ve vesnici i na trzích v nížině. Originální atmosféra

vesnice je plná romantiky. Při práci lze zastihnout pekaře, výrobce sedel či kováře. Plodného ducha místa podtrhují prodávající domácích artiklů, oříškové halvy, lesních džemů a medu a taky panímámy v šátcích, které s jehlicemi a klubíčky vlny zaujmají strategickou polohu na střechách. Pod rukama jim vznikají pestrobarevné ponožky, rukavice, čepice a panenky. Pohybovat se po střechách-dvorcích Másúle chce ovšem trochu cviku, abyste se nezřítili do uličky o patro níž.

Napůl skanzen

Másúle je něčím mezi živým skanzenem a tradiční vesnicí.

Nechybí tu malé antropologické muzeum. Íránští turisté jsou nadšenci – ještě o půlnoci procházejí mezi vitrinami, které plní to, co tu domácí buďtelé posbírali dům od domu.

Másúle představuje relikty kultury svérázného etnika Talešů. Lidé z Másúle se nepovažují za Peršany a nemluví ryzí perštinou ani gílánštinou jako většina obyvatel provincie. Taleština patří do skupiny íránských jazyků, podobá se perštině asi jako čeština polštině. Několik set tisíc Talešů žije při kaspickém pobřeží na severu Íránu a na jihu Ázerbájdžánu. ●

JIŘÍ SLADKÝ

JAK SE TAM DOSTAT

Másúle leží 36 km jižně od Fumánu v severoíránské provincii Gílán, uprostřed rozlehlé-

ho pohoří Taleš, které tu vrcholí více než třitisícovou horou Šáh Moallem (šáh – učitel). Samotné Másúle leží mezi 1000 až 1300 m. První část cesty z Teheránu vede autobusem do 350 km vzdáleného Raštu, provinční metropole Gílánu. Odtud lze do Fumánu a dál do Másúle využít levné minibusy anebo hromadně

taxi. V Másúle silnice z nížiny končí, dál do vnitrozemí pokračuje přes široké horstvo už jen prашná cesta, sjízdná terénními vozidly – v minulosti to ovšem byla důležitá spojnice zemědělského a rybářského pobřeží s náhorní plošinou íránského Ázerbájdžánu. K prohlídce vesnice a bezprostředního okolí s vodopády, kaskádami uprostřed bující vegetace a horskými scenériemi postačí dva dny.